

mal Sezgin tarafından yapılan bir tercümesi daha vardır (*Arab ve İslâm Edebiyatı*, Ankara, ts. [1971]). Kitabın bütününe içeren bu yeni çeviride Levend'in önsözü yoktur. İkinci kitap ise Konya seyahatnâmesidir. Bu eserin bazı bölümleri Nâci Fikri (Baştak) tarafından Türkçe'ye çevrilerek *Yeni Fikir* dergisinde yayımlanmış (1925, sy. 5, 8), daha sonra Mehmet Önder kısa bir not yazmış, arkasından Konya'dan bahseden bölümleri Sait Sungur tarafından çevrilmiştir. Seyahatnâmenin bütünü, kitâbeler ve resimler konulmaksızın kitap halinde Tercüman 1001 Temel Eser serisi içinde de yayımlanmıştır (*Mevlevîler Beldesi Konya* [trc. Nezih Uzel], İstanbul 1978).

BİBLİYOGRAFYA :

Eflâkî, *Âriflerin Menkıbeleri*, Tahsin Yazıcı'nın önsözü, I, 13; İbrahim Alâeddin Gövsa, *Meşhur Adamlar Ansiklopedisi*, İstanbul 1933-36, II, 738; Feridun Nafiz Uzluk, *Düzmece Nazariyesi İfâs Etmıştır: Fatih Sultan Muhammed'in Dedesi Hakkında Bay İsmail Hamî'ye Karşılık*, İstanbul 1940; a.mlf., "Fatih'in Nesebi", *Cumhuriyet*, İstanbul 22 Temmuz 1939; J. Sauvaget, *Introduction à l'histoire de l'orient musulman. Éléments de bibliographie* (nşr. Cl. Cahen), Paris 1942, s. 98; İ. Hakkı Konyalı, *Nasreddin Hoca'nun Şehri Akşehir: Tarihi - Turistik Kitavuz*, İstanbul 1945, s. 189-192; Mehmet Önder, *Seyahatnâmelerde Konya*, Konya 1948, s. 39-41; Vâhid Çabuk, *İslâm Ansiklopedisi İndeksi*, Ankara 1994, s. 447-449; É. Senart, "Annexe au procès-verbal: Discours aux obsèques de M. Cl. Huart", *JA*, sy. 210 (1927), s. 186-189; Peyami Safa, *Cumhuriyet*, İstanbul 19 Haziran 1939; İ. Hamî Danişmend, "Osman Gazi'nin Neseb ve Hüviyeti", *Türklük*, I/3, İstanbul 1939, s. 215; a.mlf., "Yanlış Çıkarınların Yanlışları", a.e., I/5 (1939), s. 413-415; Sait Sungur, "Mevlevîler Şehri Konya", *Konya*, sy. 43, Konya 1942 (ayrıca bk. devam eden sayılar); Semavi Eyice, "Anadolu Selçuklu Sanatı Çalışmalarının Başlangıcında İki Yabancı: Clément Huart ve Friedrich Sarre", *TM*, XVII (1972), s. 133-137; "Clément Imbault Huart", *ABr*, XI, 245; Abbé J. B. Chabot, "Funérailles de M. Clément Huart. Membres de l'Académie, le 4 Janvier 1927" (Paris'te Académie Française'in yıllığında basılan bu yazının bibliyografya notu tesbit edilemedi).

SEMÂVİ EYİCE

HUBÂB b. MÜNZİR

(الحباب بن المنذر)

Ebû Ömer (Ebû Amr) el-Hubâb b. el-Münzir b. el-Cemûh el-Ensâî (ö. 20/641 [?])

Sahâbî.

Hazrec kabilesinin Benî Selime koluna mensup olduğu için Selimî nisbesiyle de anılır. Resûl-i Ekrem'in vahiy kâtiplerinden Münzir b. Amr es-Sâidî'nin dayısıdır.

Bedir Gazvesi'nde otuz üç yaşında iken Hazrec'in sancaktarlığını yapan Hubâb, İslâm ordusunun düşmana en uzak olan kuyunun çevresine yerleşmesini uygun görmediğinden Hz. Peygamber'e bu kararının ilâhî bir işarete dayanıp dayanmadığını sormuş, vahiyle ilgili olmadığını öğrenince de düşmanı susuz bırakmak için onlara en yakın su kuyusunun yanına yerleşilerek diğer kuyuların kapatılmasını teklif etmiş, Resûl-i Ekrem de onun bu görüşünü uygun bulmuştur. Resûlullah'ın Benî Kurayza ve Benî Nadîr gazvelerinde de müslümanların nerede mevzilenmesi gerektiği hususunda ashâbiyla istişare ettiği, isabetli görüşleri sebebiyle "zû'r-re'y" diye anılan Hubâb b. Münzir'in bu iki yahudi kabilesinin arasına yerleşmenin onların haberleşmesini engelleyeceği yolundaki teklifini benimseydiği, Cebrâil'in de bu görüşü onayladığı belirtilmektedir (İbn Sa'd, III, 567; Hâkim III, 427). Resûl-i Ekrem'e eziyet etmesiyle bilinen Ebû Kays b. Fâkih'i Bedir Gazvesi'nde Hz. Hamza'nın veya Hubâb'ın öldürdüğü, yine bu savaşta Hubâb'ın Ümeyye b. Halef'i yaraladığı, İkrime b. Ebû Cehil'in esaretten kurtarmak üzere fidye getirdiği Hâlid b. A'lem el-Ukaylî'yi onun esir aldığı rivayet edilmektedir. Uhud Gazvesi'nde Hz. Peygamber tarafından düşman kuvvetlerinin sayısı ve hazırlıkları hakkında bilgi toplamakla görevlendirilen ve görevini başarıyla yerine getiren Hubâb, savaşın iyice kızıştığı sırada Resûlullah'ın etrafından ayrılmayan sahâbilerden biridir. Medine'ye döndükten sonra da düşmanın âni bir baskın düzenlemesi ihtimaline karşı Hz. Peygamber'in kapısında nöbet tutanlar arasında Hubâb b. Münzir de vardı. Hubâb'ın Hendek Gazvesi'nde ve Resûl-i Ekrem'in katıldığı bütün savaşlarda bulunduğu bilinmekte olup Huneyn Gazvesi'nde Benî Hazrec'in sancağını onun veya Sa'd b. Ubâde'nin, Tebük Gazvesi'nde de yine onun veya Ebû Dücâne'nin taşıdığı zikredilmektedir. Hayber'de de İslâm askerlerinin yerleştiği mevkii uygun görmeyen Hubâb, Resûlullah'a başvurarak eğer orası Allah tarafından seçilmemişse düşmanın ok menziline ve bataklık mevkiiinden uzakta bir yere yerleşilmesini teklif etmiş, bu teklifi de kabul edilmiştir. Hubâb'ın Hz. Ebû Bekir'in halife seçilmesinden önce Sakîfetü Benî Sâide'de toplanan müslümanlara hitaben bir konuşma yaptığı, ensara kendi davalarına sahip çıkmalarını söylediği ve muhacirlerle ensardan birer halife seçilmesini teklif ettiği, Hz. Ömer'in onun bu görü-

şünü benimsemeyerek bir halifeye biat edilmesi gerektiğini savunduğu bilinmektedir.

En son vefat eden sahâbî Ebû't-Tufeyle Âmir b. Vâsile el-Leysî'nin kendisinden hadis rivayet ettiği Hubâb b. Münzir'in bazı şiirleri de vardır. Bey'atürriydân'da bulunan, Bedir'den sonraki gazvelere katılan ve Resûl-i Ekrem'in muhafızlığını yapan Haşrem onun oğludur. Hubâb b. Münzir Hz. Ömer'in hilâfeti döneminde muhtemelen 20 (641) yılı civarında vefat etti.

BİBLİYOGRAFYA :

Müsned, I, 56; Vâkidî, *el-Megâzi*, I, 53-54, 58, 85, 142, 150, 169, 207-208, 215, ayrıca bk. İndeks; Buhârî, *et-Târihu'l-kebir*, III, 109; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, III, 567-568; Belâzûrî, *Ensâb*, I, 138, 191, 293, 299, 303, 317, 318, 580-582, 584; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), II, 440; III, 220-221, 223; İbn Ebû Hâtim, *el-Cerh ve't-ta'dil*, III, 301; Hâkim, *el-Müstedrek*, III, 426-427; Seâlibî, *Şimârü'l-kulûb* (nşr. M. Ebû'l-Fazl), Kahire, ts. (Dârü'l-Maârif), s. 288; İbn Hazm, *Cemhere*, s. 359; İbn Abdülber, *el-İstâb*, I, 354; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe*, I, 436-437; II, 137; a.mlf., *el-Kâmil*, II, 122, 329-330; III, 77; Zehebi, *Târîhu'l-İslâm: 'ahdü'l-hulefâ'i'r-râşidin*, s. 6, 7, 9, 286-287; İbn Kesir, *el-Bidâye*, VII, 142; Safevî, *el-Vâfi*, XI, 282-283; İbn Hacer, *el-İşâbe* (Bicâvî), II, 10-11, 285; Ziriklî, *el-A'lâm* (Fethullah), II, 163; Abdülhay el-Kettânî, *et-Te'râtibü'l-idâriyye* (Özel), II, 116; III, 186.

M. YAŞAR KANDEMİR

HUBÂŞE

(حباشة)

197 (813) yılına kadar Hicaz-Yemen kervan yolu üzerinde kurulan bir panayır.

Sözlükte "kazanmak, biriktirmek, cementmek" anlamına gelen **habş** kökünden türetilen **hubâşe** kelimesi "aynı cinsten olmayan insan topluluğu" demektir. Panayıra çeşitli Arap kabilelerine mensup kişilerin ticaret yapmak üzere toplanması sebebiyle bu ad verilmiş olmalıdır. Yâkût el-Hamevî, coğrafyaya dair eseri *Mu'cemü'l-büldân*'ı Hubâşe kelimesinin telaffuzunda hususunda bir hadisçiyile girdiği tartışma sonucunda yazmaya karar verdiğini söyler (I, 10). Kaynaklarda Hubâşe panayırının, Serât sıradağlarının Tihâme'deki uzantısında yer alan Bârik dağının vadisinin Diyârülevsâm denilen kısmında ve Mekke'ye güney yönünden altı günlük mesafede kurulduğu bildirilmektedir. Hamîdullah 1946'da Aden, Taiz, San'a, Hudeyde ve Beytülfakih'te yaptığı araştırmalar sırasında bölge halkının adını dahi bilmediğini tesbit ettiği bu panayırın muhtemelen Kızıldeniz kıyısında Hudeyde'ye yakın bir yerde kurulduğunu belirtir.